

SECTION 1.

ECONOMIC THEORY, MACRO- AND REGIONAL ECONOMY

Лутковська Світлана Михайлівна 

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії

Вінницький національний аграрний університет, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасні тенденції трансформацій соціально-економічних систем і динамізм глобалізаційних процесів супроводжуються глибокими соціальними протиріччями і загостренням масштабних екологічних проблем, що негативно позначається на системі соціально-економічної безпеки держави. За такої ситуації в центрі наукових дискусій опинилися складні питання ефективної соціально-економічної політики, стратегічного розвитку екологічної сфери, дотримання балансу та захищеності інтересів людини, території, на якій вона проживає, і суспільства.

Сьогодні перед сільськими територіями України постала низка викликів, зумовлених руйнуванням їх соціально-економічної інфраструктури, погіршенням якості людського капіталу, нарощуванням соціально-демографічних диспропорцій, недостатньо ефективним використанням наявних природних ресурсів. За таких умов гарантувати належну екологічну безпеку України об'єктивно неможливо. Саме ці тенденції визначають актуальність та вагому необхідність визначення механізмів екологічної безпеки соціально-економічного розвитку сільських територій в контексті зміцнення соціально-економічної безпеки України [1].

Ситуація, що склалася на сільських територіях, несе низку загроз для сталого розвитку та безпеки країни. Відмічається високий рівень безробіття і трудової міграції, руйнування соціальної інфраструктури, поглиблення демографічної кризи та зникнення сіл, погіршення стану довкілля [2].

Екологічна ситуація на сільських територіях зумовлена впливом багатьох природних і техногенних чинників. Внесла свої надзвичайно руйнівні корективи і війна в країні. В Україні щороку виявляють близько 32 тис. несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів (ТПВ) загальною площею понад 1 тис. га, які переважно розташовуються в сільській місцевості. Стихійне захоронення ТПВ у природних рельєфних утвореннях (вибалках, ярах, долинах малих річок) являє собою серйозну екологічну небезпеку. Крім цього, на сільських територіях практично не реалізуються заходи щодо створення систем роздільного збирання, сортування побутових відходів та вилучення їх ресурсоцінних компонентів. Основними причинами зазначеної ситуації є дефіцит коштів у територіальних громадах, відсутність спеціалізованих підприємств, а також складність отримання дозвільно-погоджувальних документів. Актуальною для сільських територій є проблема забезпечення розвитку та відновлення інженерних мереж водопостачання й водовідведення [3, 4].

Сучасне погіршення екологічної якості довкілля внаслідок суттєвого збільшення антропогенного та техногенного навантаження на нього потребує пріоритетного досягнення

ресурсно-екологічної безпеки природокористування та природогосподарювання, в тому числі в системі аграрного землекористування. У процесі проведення земельної реформи не створено належних інституціонально-організаційних умов для регулювання еколого-економічних відносин між землекористувачами та землевласниками, що також актуалізує проблематику досягнення еколого-економічної безпеки аграрного виробництва. Ігнорування еколого-економічних засад сільськогосподарського землекористування не минуло прискорює екодеструкцію унікальних земельних ресурсів України, зменшує еколого-економічну ефективність господарювання і, в кінцевому підсумку, спричинює екологічну небезпеку споживання сільськогосподарської продукції [5]. Достатньо широко й аргументовано визнається, що потреба в пошуку механізмів екологічної безпеки соціально-економічного розвитку сільських територій необхідна та безперечна.

Список використаних джерел:

1. Калетнік Г.М., Лутковська С.М. Екологічна модернізація та органічне виробництво в системі екологічної безпеки. Монографія. Вінниця: ВНАУ. 2022. 356 с.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/rozvitok-silskih-teritoriy/>
3. G. Kaletnik, S. Lutkovska. Implementation of public-private partnership models in the field of ecological modernization of the environmental safety system. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10 (1). P. 81-89.
4. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/news/39028.html>.
5. G. Kaletnik, S. Lutkovska. Organizational and economic mechanisms of monitoring and announcement of emergency situations. *Scientific Horizons*. 2020. (4). P. 34 – 41.